

НЕЗБОРИМА НАЦІЯ

Герої служать Батьківщині і після своєї смерті

Передплатний індекс 33545

XXX ВШАНУВАННЯ ГЕРОЇВ ХОЛОДНОГО ЯРУ

Свята неділя. 18 травня 2025 року. Меморіал козакам-добровольцям у Холодному Яру. Біля пам'ятників і могил Георгія Тарасенка та Андрія Лугового – почесна варта.

Усе стихло – лунає прощальна мелодія “Був у мене один товариш”, яку любив Андрій Жованик, Герой України, увічнений на меморіалі.

Роман Коваль відкриває XXX вшанування героїв Холодного Яру. Лунає Гімн України.

“Вмираємо за Україну з чистим сумлінням”, – такі були прощальні слова Петра Чучупака, начальника штабу полку гайдамаків Холодного Яру. Про це нагадує ведучий. І продовжує: “Так могли б сказати і хлопці, які зішлись сьогодні в Холодному Яру на цьому меморіалі, – Дмитро Букарьов, Андрій Воробкало, Володимир Карась, Олексій Назарчук, Ярослав Стрілець, Володимир Любуна, Олег Собченко, Юрій Дадак, Юліан Матвійчук, Денис Антіпов, «Да Вінчі», Тарас «Хаммер», Андрій Жованик, Олексій Рубцов, Олександр Пастух, Віктор Шарий, Георгій Тарасенко, Андрій Луговий.

П'ятеро з них – Герої України. Але головне – їхні діла, головне, що ці хлопці стоять поруч із братами Чучупаками, Юрієм Горлісом-Горським, Петром Болбочаном, Романом Шухевичем, Максимом Залізником”.

Перші квіти до монументів поклали рідні полеглих та офіційні особи – начальник Черкаської обласної військової адміністрації генерал-майор Ігор Табурець, заступник командира 93-ї ОМБр “Холодний Яр” Дмитро Климчук, віцепрезиденти Історичного клубу “Холодний Яр” Леся Островська, Богдан Легоняк, голова Черкаської районної військової адміністрації Валерія Бандурка, міський голова Черкас Анатолій Бондаренко та командир Окремого полку зв'язку ССО Вадим Вінярський. Лунає пісня на слова Тараса Шевченка “За байраком байрак” у виконанні Світлани Мирводи.

Голова Синодального управління військового духовенства митрополит Іоан, митрофорний протоієрей Василь Циріль та інші священники освячують пам'ятники полковникові Дмитру Букарьову, командирові мінометного розрахунку 9-го Окремого стрілецького батальйону ЗСУ Андрієві Воробкалу, козакові 142-го центру ССО Володимирі Карасю, командирові відділення 5-ї ОШБр Олексію Назарчуку, старшому матросові ССО Ярославу Стрільцю та доброволь-

цеві полку “Азов” Володимиріві Любуні. Лунає салва – це салютний розрахунок 93-ї ОМБр “Холодний Яр” вшановує полеглих.

Промовляють Ігор Табурець, Дмитро Климчук, Валерія Бандурко, Анатолій Бондаренко та Юрій Ботнар. Роман Коваль оголошує, що до XXX вшанувань Історичний клуб “Холодний Яр” заснував нагороду “Лицар Холодного Яру” – за звитягу і вірність. У статуті відзнаки зазначено, що нею нагороджуються “За лицарське служіння Україні та вірність визвольним ідеалам полку гайдамаків Холодного Яру”. Усього виготовлено 12 нагород.

Напередодні в Мельниках Історичний клуб “Холодний Яр” відзнакою № 1 “Лицар Холодного Яру” нагородив (помертню) Василя Чучупака, командира полку гайдамаків Холодного Яру, відзнакою № 2 – Романа Ковалю, відзнакою № 3 – Богдана Легоняка. Були нагороджені також ветеран 49-го ОШБат “Карпатська Січ” Сергій Щербина та командир роти 135-го батальйону 114-ї бригади Ігор Гавришишин. На пам'ять про Василя Чучупака та його славних гайдамаків Володимир Гонський виконав стрілецьку пісню “Поддай, дівчино, руку на прощання”.

Лише стихла мелодія, Роман Коваль вручив відзнаку “Лицар Холодного Яру” рідним полеглою десантника Ілька Гайдюка-“Чучупаки” (сержанта 25-ї Окремої повітряно-десантної бригади, лицаря ордена “За мужність” III ст., козака Історичного клубу “Холодний Яр”). Нагороду прийняли мати герої – Надія Гайдук, яка приїхала з Кривого Рогу, сестра Іляна Гайдук і племінниця Анна Віскаліна.

“За лицарське служіння Україні та вірність визвольним ідеалам полку гайдамаків Холодного Яру” помертню нагороджено Юрія Дадака-“Руфа”, стрільця 24-ї ОМБр ім. короля Данила, поета, ідеолога мілітарної рок-сцени України. Зі Львова приїхала його родина. Нагороду прийняли батько Роман Дадак, дружина Ірин Дадак і донечка Катруся. На честь Юрія Руфа Сергій Василюк виконав пісню на його слова “Новий світанок”, а Катруся з почуттям зачитала вірш свого батька “Мова”.

Дев'ятилітня дівчинка стала для всіх відкриттям. “Ніякого страху перед велелюдною аудиторією, – зазначив Сергій Василюк, – і ставало вивірені інтонації, успадковані від батька, викликали щире піднесення, усмішку радості

й вояцьку сльозу. Відчувалося, що Юрій Руф був незримо з нами”.

А ось, що написала Ірина Дадак, Юркова дружина: “Мала честь бути на XXX вшануваннях Героїв Холодного Яру разом із батьком Юри та нашою меншою донечкою Катрусею. Юру помертню нагородили відзнакою «Лицар Холодного Яру». Юра жив і боровся за Україну і словом, і зброєю. Його серце билось в ритмі нашої історії, а дух був справді лицарським. Такі вшанування – це не лише пам'ять, а й дороговказ для майбутніх поколінь!!! Дякую організаторам за це зворушливе дійство. Дякую за зустрічі, обійми, знайомства – нові й давно очікувані. Холодний Яр живий! Справа Юрія Руфа живе! Попри все! Слава Україні!”

Відзнакою “Лицар Холодного Яру” Роман Коваль нагородив помертню і Юрія Мороза-“Лютого”, молодшого сержанта Сил тероборони, лицаря ордена “За мужність” III ст. (помертню) та “Залізного хреста заслуги” (найвищої нагороди Спілки української молоді), козака Історичного клубу “Холодний Яр”. З Києва приїхали батько Андрій та брат Дмитро Морози. Вони й прийняли нагороду.

Відзнакою “Лицар Холодного Яру” нагороджено також Олексія Назарчука-“Фріца”, козака Окремої добровольчої чоти “Карпатська Січ”, молодшого сержанта 5-ї Окремої штурмової київської бригади. Олексій загинув 9 жовтня 2024 р. на Донеччині. 10 листопада 2024 р. його прах розвіяно в Холодному Яру над Меморіалом козакам-добровольцям.

Із Кропивницького приїхали Олексієві батьки. Нагороду прийняли мати Алла Русаченко і батько Олександр Русаченко. Свідками урочистої події стали також дядько Анатолій Русаченко, сестра Анжеліка Русаченко, брати Євген та Олександр Русаченки. А промовляв друг “Лев”-“Теноцид”, побратим “Фріца”. “Батьки змалечку виховували Олексія на прикладах звитяги холодноярців, возили його на ці святі місяця, – сказав він. – Уже з дорослим «Фріцом» я їздив до Холодного Яру позичити сили і натхнення до війни. В сучасному українському війську «Фріц» сам став надихаючим символом – він сміливо брався за завдання, які інші вважали неможливими, та втілював їх у дійсність”.

“За лицарське служіння Україні та вірність визвольним ідеалам полку гайдамаків Холодного Яру” нагороджено (помертню) Павла Наконечного-“Історика”, старшого матроса 73-го центру ССО ЗСУ, вчителя історії, виховника, співа-снотника громадської організації “Поклик Яру”, лицаря ордена “За мужність” III ст., якому Роман Коваль хотів передати свій холодноярський спадок... Із Черкас приїхали Павлові батьки – мама Світлана та батько Юрій Наконечний. Вони й прийняли нагороду.

Журналістка Тетяна Калиновська з Кропивницького у своєму дописі зазначила, що “сім'ї загиблих синів обіймаються й родичаються”. Їхнє горе стало спільним, об'єднало й поріднило – хоч досі вони й не були знайомі.

Продовж. на 2 стор.

“ЩЕ Б'ЄТЬСЯ НАШ ХОЛОДНИЙ ЯР...”

У XXX вшануваннях героїв Холодного Яру взяв участь поет і репер Артем Лоїк. Напередодні свята він написав вірш, який пролунав у його виконанні в Кам'янському будинку культури 16 травня та в центрі Мельників 17 травня 2025 року.

Хай стукається горе в гості,
Гей, козаки, тримаймо стрій!
Так наказав нам Горліс-Горський,
Ступивши в Мотрин монастир.

Нехай душа холодне, як
Птах той в піковому злеті!
Ще б'ється наш Холодний Яр
Під плитами бронезилетів!

Бо повним мізкам, не мискам,
Лишилось праведне зерно те:
Де плаче ще один москаль –
Сміється ще один Чорнота.

В очах вогонь, вже скільки літ
Не втратили кресала ми!
Холодний Яр пече як лід!
Під теплими корсарами!

Стікає час неначе віск,
Та, брате, чуєш, почекай!
У командирів наших військ
Я бачу силу Чучупак!

Що не бажають намистин,
Лиш злата тої волі в горсті!
І чують Мотрин монастир
Нові Чорноти й Горліс-Горські!

Бо славні, праведні зразки
Виховують такого ж сина.
І ті безстрашні козаки
Вже нацгвардійці, Збройні сили.

Військові, що не терплять грат,
Царів, тому гідрометцентри
Передають то дощ, то град...
Гудять невтомно дрони в центрі

Кожного міста України...
Не плачемо! Тримаймо стрій!
Бо “Слава!” котиться донині
І будить Мотрин монастир!

Артем ЛОЇК

“ЧИТАЄШ – І МІЦНІЄ ВІРА”

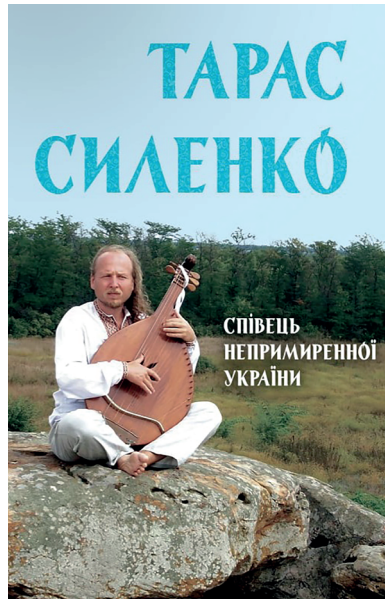
Друже Романо! Прочитав Вашу нашу газету “Незборима нація”. Це щось неймовірне!!! Схоже на те, як у юності, бувало, після спеки пройде благодатна злива і ти стоїш під тими струменями дощу й наче народжуєшся знову. Як ви гарно все пишете і робите! Після прочитання стає на душі якось світліше, урочистіше, я б сказав, СВЯТІШЕ. Бо всі Люди, про яких Ви пишете, – чудові, мужні, віддані Україні...

Читаєш – і міцніє віра, що Україна нарешті відбудеться, засяє в народів вольних колі і стане як хазяїн домо-вний у своїй хаті і на своїм полі.

Олекса РІЗНИКІВ

ТИХА ПОДЯКА ТАРАСОВІ СИЛЕНКУ

СПІВЕЦЬ
НЕПРИМИРНОЇ
УКРАЇНИ

Уже чотири роки як немає з нами Тараса...

Тарас привніс українські традиції у співі, танці, образот-

ворчому мистецтві, звичаях. Зацікавлював сучасну молодь, організовував та підтримував гуртки, клуби, влаштовував концерти, виступи, навчальні заходи. Повертав українську сутність нашим містам...

Завдяки його другу Роману Ковалю з'явилася книга спогадів про Тараса Силенка.

Понад сотню авторів написали матеріали про Тараса.

Але це не сумна книга з розповідями про те, яким чудовим він був.

Це збірка цікавих, драматичних, моментами навіть кумедних історій, якими було наповнене багатогранне життя Тараса Силенка.

А ще він був співцем непримиренної України. Але про це краще дізнатися з книги... Купити її можна тут:

<http://otamania.in.ua>

Іван КАНІВЕЦЬ, кінорежисер

XXX ВШАНУВАННЯ ГЕРОЇВ ХОЛОДНОГО ЯРУ

Поч. на 1 стор.

На Меморіалі козакам-добровольцям відзнакою “Лицар Холодного Яру” нагороджено також козаків Історичного клубу “Холодний Яр”, які продовжують боротьбу, – командира батареї 93-ї ОМБр “Холодний Яр” Юрія Ткаченка-“Горизонта” та Сергія Бойка, стрільця добровольчого батальйону “ОУН” (у 2014–2015 рр.) та ОДЧ “Карпатська Січ”, гранатометника роти вогневої підтримки 5-ї Окремої штурмової київської бригади. Сергій двічі поранений. Дістав він і дві контузії. І на меморіал піднявся, опираюся на милиці, – відпросився на день зі шпиталю. Його вітали особливо тепло.

Усі нагороджені або їхні рідні чи побратими зверталися зі словами подяки до козаків і козачок, яких зібралось на пантеоні кілька сотень. На пам’ять про полеглих Сергій Василюк виконав пісню “Мчать козаки” (слова і музика Василя Лютого).

У вогні,
У диму,
У крові,
Кращі з нас відходять друзі.
І стоять
Тіні їх,
Постаті
Високо в небеснім лузі.

На відкриття пам’ятника полковникові Дмитру Букарьову-“Білотуру”, який загинув 28 липня 2022 р. в Оленівській колонії, з Черкас приїхали його мама Лариса Букарьова, сестра Тетяна Лісова, племінник Дмитро Лісовий, дядько Микола Дараєв, тітка Наталя Дараєва і Любов Дзенглюк, тітка з Хмельницького.

Від імені родини слово взяла сестра Тетяна Лісова, а від імені частини, де служив “Білотур”, – лейтенант та історик Владислав Дутчак-“Доцент” і Едуард Юрченко, представники 1-го армійського корпусу “Азов”.

Із Греції не змогла приїхати на вшанування свого сина Андрія Воробкало-“Грека” його мама Оксана Сирігос. Але прибули батько Станіслав Воробкало, дідусь Петро Гурін, бабуся Ольга Гуріна, тітка Олена і дядько Сергій Тулиці та Андрієва кохана Ірина Удод.

“У середині березня 2023 р. Андрій Воробкало дістав відпустку, – сказав Роман Коваль. – Хотів поїхати до Ірини й оспівдатися в коханні. Уже сів у потяг – але пролунав телефонний дзвінок командира, і мусив повертатися. Відпустку скасували. Точка призначення – Бахмут... Остання точка призначення”.

“Вшанування, – сказала Ірина, – це не лише пам’ять про минуле, це про нашу відповідальність за теперішнє і за майбутнє. Адже подвиги полеглих героїв не мають бути забутими. Серед цих героїв і мій Андрій – воїн, людина неймовірної сили духу та невпинної жаги до життя. Він був надійною опорою для своїх побратимів та прикладом для всіх, хто його знав. Він завжди всміхався. Та знаходив сили мотивувати інших. Важливо, щоб його діяння мали продовження – у перемозі. «Нехай любов до рідної землі буде нашим щитом, а наші знання – мечем», – казав він”.

З Києва приїхали вшанувати сина, Володимира Караса, його батьки – Людмила і Василь, а з фронту – брат Євген Карась, майор, командир батальйону № 413 “Рейд”. Євген і промовляв.

Вшанувати Ярослава Стрільця-“Тяжа” прилетіла з Ісландії його мама Лариса Стрілець, приїхали хрещена мама Ярослава, земляки із с. Вергуни, тренер Ігор Дмитраш, Геннадій Дьомін (заступник командира частини, де служив Ярослав). Пані Лариса розповіла біографію сина, а Геннадій Дьомін нагородив героя орденом “За мужність” III ст. та відзнакою 73-го центру ССО. Палко виступив учень “Тяжа” “Нацик”, а боець батальйону “Центурія” “Сретик” із почуттям прочитав “Моливу українського націоналіста”. Її з ентузіазмом повторили з пів сотні вояків 93-ї ОМБр “Холодний Яр”. Переважно це були козаки спецпідрозділу “Алькатрас”, сформованого з колишніх в’язнів. Їхні обличчя були зосереджені, заряджені, повні агресивної снаги. Здавалося, що вони ось-ось розрядять свої автомати в російських окупантів.

А Роман Коваль уже розповідав про Володимира Любуню, сина Василя Любуні з Вінниці. Обидва учасники вшанувань героїв Холодного Яру. Володимир з п’яти років брав участь у вшануваннях героїв Холодного Яру, а в 13 років уже освячував зброю в Холодному Яру, на берегах Гайдамацького ставу. Він привертав до себе увагу: серйозний хлопчик зі справжньою зброєю. Було зрозуміло, що все це праця його батька Василя – козака Вінницького полку ім. Івана Богуна. У лютому 2022 р. Володимир і Василь пішли добровольцями на фронт захищати Батьківщину...

уклін Вам за те, що пам’ять про мою дитину тепер живе в Холодному Яру – символі нескороеності й боротьби. Дякую за те, що в цьому святому місці збережена не тільки історія, а й душа нашої новітньої героїки. З повагою і глибокою вдячністю Оксана Сирігос”. Звичайно, що ця подяка й авторам меморіалу – скульпторові Ігорю Семаку та архітекторові Олександр Бучацькому.

На всіх пам’ятниках викарбувані слова героїв. У кожного своя думка, але за всіх висловився Андрій Жованик: “Загинуті в бою за Україну – це честь та привілей”...

І ось урочистості дійшли до найвищої точки – освячення зброї борців за Україну. “Останнє публічне освячення зброї в добу УНР, – сказав Роман Коваль, – відбулося в с. Цвітній Чигиринського повіту в серпні 1921 року. Звичайно, священник Федір Іванча за це постраждав – був репресований московською окупаційною владою. Зараз маємо честь – і виняткову преференцію! – продовжити славу козацько-гайдамацьку традицію, яка збереглася в Холодному Яру. Прошу командирів вишикувати своїх козаків перед пантеоном – для посвячення зброї. А голові синодального управління Військового духовенства ПЦУ, митрополита ПЦУ Іоана прошу здійснити чин освячення зброї”.

Це треба було бачити! Радість переповнювала серця – новітні холодноярці, вояки легендарної 93-ї, з усвідомленням історичної відповідальності перед Батьківщиною освячували зброю “на ворога лукавого”!

А завдяки офіцеру ЗСУ Юрієві Ботнару (козакові Історичного клубу “Холодний Яр”) осяятили і зброю сучасну – дрони, ударні й розвідувальні, якими наші козаки завдають дошкульних ударів російським окупантам. Таке було вперше в історії Визвольної боротьби!

Ведучий нагадав зворушливі слова поручника Армії УНР Юрія Горліса-Горського: “Коли я впаду... мою кров вип’є рідна земля, щоб виростити з неї траву для коня того, хто стане на моє місце...” І додав: “Тепер ці слова – за поручником Армії УНР Юрієм Городянином – можуть повторити й ті козаки, яких ми сьогодні вшанували”.

На завершення Роман Коваль склав із себе повноваження багаторічного голови оргкомітету: “Це мої XXX вшанування. Останні для мене. Далі їх проводитимуть мої товариші. Передаю обов’язки голови оргкомітету вшанування Богданові Легоняку, який живе в Холодному Яру і живе Холодним Яром. Бажаю йому підняти вшанування дорогих нам людей на ще вищий рівень. Щира подяка нашим рідним воїнам, які захищають право нашого народу на буття. Слава Україні!”

Історичний клуб “Холодний Яр”

На світлинах 1-ї стор. – митрополит Іоан освячує пам’ятники полеглим героям.

На світлинах 2-ї стор. – лейтенант 1-го корпусу “Азов” Владислав Дубчак-“Доцент” розповідає про значення книг Романа Ковалі у вихованні нових борців. На початку XXX вшанувань дитячий танцювальний ансамбль “Самоцвіти” виконав танок “Козачок”. Кам’янський будинок культури, 16 травня 2025 р.

Світлина Григорія Юрика.

ПОДЯКА ЗА СОЛІДАРНІСТЬ

Три дні вшанування пролетіли неначе три години. “Відкриття меморіалів воїнам, спільна молитва за полеглих борців, вручення нагород «Лицар Холодного Яру», освячення зброї – усе це про єднання поколінь, про вірність присязі боронити рідну землю”, – написала учасниця урочистостей Іляна Гайдук.

Серед багатьох важливих подій для національного буття українського народу – відкриття шести пам’ятників борцям за волю України та монумента на пам’ять полеглих вояків 31-го полку Національної гвардії України!

Друзі, без вашої допомоги цього б не сталося. Сердечно дякуємо за пожертви!

Ось імена наших однопумців: Тимошук В. – 70 грн, Голуб Дарія, Кручинська Наталія, Біла Ольга – по 99,50 грн, Ровінець О., Кривок М., Новик Я., Галактіонова Т., Теліженко О., Скок Д., Чиркова Г., Яцун О., Фатеев О., Єрьоменко В., Гребінник Володимир, Голубятників С., Федін О., Бессараб В., Гривачевська Людмила, Гузніна Л. – по 100 грн, Марійчук Катерина, Швед М., Довбиш І., Ляшенко О., Івченко В., Ірклівський Олександр, Голуб Т., Бельмега М., Півторак Микола, Карпенко Влад – по 200 грн, Мірошниченко Юрій, Дериземля Ю. – по 298,50 грн, Коршунов С., Кирилюк Л., Сорочан А., Розбицька В., Дурбак Б., Завязун В., Кушнір Світлана, Переяслов О., Федорчук К., Фастовець Віктор – по 300 грн, Крамар Вікторія – 350 грн, Соколова М., невідомий добродій (або добродійка), Новак Максим, Соколова М., Чепурний Олександр – по 400 грн, Друзькіна Марина, невідомий добродій (або добродійка) – по 497,50 грн, Алхімов Петро, Мельник Марко, Ковтун Владлен, Ковтун Василь, Лободзінський Максим, Чухліб Наталка, Свиридова Катерина, Наконечний Ю., Блажчук С., Ніцой Лариса, Різників Ярослава, Прусак Алла, Сербіна А., Мельник М., Прогнімак Яків, Мельник М., Михальченко Н., Тарасенко В., Півень Олександр, Шаталюк О., Кобець Н., Малявич В. – по 500 грн, Букет Євген, Соченко Марина, Копійка-Коваленко С., Ньорба Т. – по 700 грн, Радіонов Віктор – 750 грн, Бабіченко Ігор – 780 грн, Кривобок Володимир – 883,56 грн, Конечний Тарас, Карташов Артем, невідомий благодійник (або благодійниця) – по 995 грн, Моргун Л., Ковбасенко Г., Ситюк Олег, Шевчук Ю., Стороженко С., Фурманчук Д., Ковтун Владлен, Голуб Олег, Лисий Іван, Купріянець Тетяна, Любуна Василь, Коваль Роман, Різників Олександра, Голошкевич М., Андрієнко Інна (родина сл. п. діда Карбали), Легоняк Богдан, Гайдук (Кучерук) Іляна, Трищенко Віктор, Бірчак В., Гребінник Микола по 1000 грн, Бойко Сергій – 1044 грн, Бичко-“Орел” Василь – 1480 грн, Парчук Іван – 1488,51 грн, Педченко М., Ключніков Леонід – по 1500 грн, Мазурок Віра, Островська Леся, Іванець Людмила, Онишук О., Оксинь Ірина – по 2000 грн, Антіпов Геннадій, markobook, Козенко Леся, Мирвода Юлія – по 3000 грн, Селюзкін Максим – 3990 грн, Гавришишин Ігор, Криворот Люба – по 4000 грн, Коваль Олеся – 4500 грн. Сирігос Оксана, Наконечна В., Ботнар Юрій – по 5000 грн, Ткаченко Юрій – 5025,13 грн, Щербина-“Свобода” Сергій, Чубук Євген – по 6000 грн, Мороз Андрій – 9950 грн, Березденський Мар’ян – 10000 грн, Коледенко Максим – 49950 грн, Мушак Олексій – 50000 грн.

Родини полеглих героїв або їхні друзі пожертвували на побудову пам’ятників по 140000 грн.

Збір на XXX вшанування закрито. Велика подяка добрим людям із Черкащини. Ось їхні імена... Краєзнавець і поет Анатолій Терещенко зі Сміли надав 2 машини шебеню та гранвідсів (і за пальне не попрорив), Микола Турик сприяв, щоб нам надали 20 мішків цементу, Роман Златковський привіз 3 машини піску, 2 машини землі на підсипку та клумби, Андрій Іванченко (голова Медведівської громади) надав пожежну машину для підвозу води в цистерну.

Щиро дякуємо підприємству “Золотоніський бекон” (за бруківку та бетон), керівників ТОВ “Світанок” Андрієві Бортнику (120000 грн на плитку) і нашому давньому другові Володимирі Сопі (за автокран), а особливо Григорію Проценку з Мельників (за трактор, кран, цистерну, навантажувач, зварювальні та слюсарні роботи), Юрієві Ботнару (за організацію

значної допомоги), міському голові Черкас Анатолію Бондаренку (за автобус із Черкас до меморіалу, 4 біотуалети та ін.) та працівникам Національного природного парку “Холодний Яр”, які щиро й охоче включилися до праці, а ще калуським козакам Ігореві Семаку і Володимирові Сметанському, які брали участь у установленні пам’ятників.

Під час святкового концерту в м. Кам’яні в перший день XXX вшанувань, 16 травня 2025 р., ми зібрали 24760 грн на роту ударних безпілотників “Вирій” 241-ї бригади тероборони ЗСУ, де служить Сергій Василюк.

Під час аукціону, який з музичної сцени провів Марко Мельник, було продано мистецьки розмальований тубусартилерійського снаряда 155-го калібру. Його придбав за 2500 грн Олег Коваленко зі Шполи. Кошти підуть на лікування пораненого на фронті Сергія Бойка, козака Історичного клубу “Холодний Яр”. А подарував цей тубус Іван Лозовий. Другий тубус із колекції Івана Лозового передано Сергієві Василюку, щоб він влаштував аукціон під час одного зі своїх концертів. Кошти підуть на роту ударних безпілотників “Вирій” 241-ї бригади тероборони ЗСУ.

“Ми приїхали на ювілейні вшанування з Погребища Вінницької області, – написала Катерина Ситнюк. – Мали на меті не просто вивчити історію, а й глибоко відчувти нерозривний зв’язок поколінь, усвідомити цінну свободу та запалити в молодих серцях іскру вдячності й патріотизму, потрібну для продовження боротьби за самостійну, соборну, переможну, національну Україну”.

А організаторка цієї делегації (семеро дітей і семеро дорослих) козачка Історичного клубу “Холодний Яр” Алла Прусак зазначила: “Ще й досі всі на хвилях емоцій. Діти вже на півдорозі почали планувати поїздку наступного року. Тепер нахтненні планами на працю. А батьки які задоволені! Дітей не переслухати...”

Радіємо й ми, що наша праця викликає національний ентузіазм. Ще напишемо про вибух національного ентузіазму в Кам’янці в перший день вшанувань – під час концерту, де запалювали Сергій Василюк, Світлана Мирвода й Артем Лоїк. Напишемо і про радісний (хоч і з дощиком) другий день урочистостей.

А зараз уже маємо про встановлення “в колишній столиці УНР” Кам’янці-Подільському пам’ятника визвольного Криму в 1918-му полковникові Петру Болбочану, який створив Ігор Семак.

Радіємо, що наші герої – у наших серцях!

Козакам слава!

Роман КОВАЛЬ, президент Історичного клубу “Холодний Яр”, голова оргкомітету XXX вшанувань героїв Холодного Яру

На світлині – після концерту в м. Кам’яні в перший день вшанувань. 16 травня 2025 р.

ЗАХИСНИК УНР КАРЛІС ЯНІС БРОЖЕ

Традиції бойового братерства українців та латишів сягають доби 1917 – 1922 років. Тоді чимало латвійців служили і воювали за свободу українського народу у Збройних силах Української Держави гетьмана Павла Скоропадського та Армії Української Народної Республіки доби Директорії. Це полковники Едуард Едель, Петеріс Радзінш, підполковники Яніс Цеплітис і Петеріс Мікельсонс, підпоручики Карліс Дренгеріс і Арнольд Друкевич та багато інших. Згодом більшість із них, повернувшись на батьківщину, взяли участь у боротьбі за свободу Латвії та розбудові незалежної Латвійської Республіки впродовж 1920 – 1930-х років.

Один із найвідоміших латишів, які воювали за вільну Україну у складі Армії УНР, – командир 2-го куреня полку Чорних запорожців, заступник і виконувач обов'язків командира полку Чорних запорожців (на час лікування Петра Дяченка) Карліс Броже (Karlis Brože) (1887–1941) [5].

Латиш за походженням, Карліс Яніс Броже народився 12 листопада 1887 р. в м. Буртнеку Цесиського району Латвії (нині – с. Буртніекі Валмієрського краю). Після строкової служби в армії Російської імперії перебував у запасі нижніх чинів. Утім, військова кар'єра не приваблювала молодика, який прагнув учителювати і після закінчення 1911 року Петербурзького учительського інституту працював повітовим учителем [5]. Після початку Першої світової війни мобілізований до російської армії. 19 січня 1916 р. закінчив Оренбурзьку школу прапорщиків (в одному взводі з Петром Дяченком, разом з яким служив згодом в українській армії), Оранієнбаумські кулеметні курси (1916). Останнє звання у російській армії – поручик [6, с. 61].

За час служби в царській армії Карліс Броже нагороджений орденом Святої Анни 2-го, 3-го та 4-го ступенів, орденом Святого Станіслава 2-го та 3-го ступенів, а наприкінці травня 1917-го зазнав важкого поранення від уламків ручної гранати, яка вибухнула в руках одного з товаришів по службі. Подальша доля привела його до Збройних сил Української Держави гетьмана Павла Скоропадського, а відтак і Армії УНР [5].

У липні 1919 р. захворів на тиф, перебував в одній з лікарень Проскурова, де його упізнав товариш юних літ – Петро Дяченко, командир Кінного полку Чорних запорожців. І забрав до полку. Одужавши, виконував обов'язки старшини, доручень при командирові полку Чорних запорожців, а в січні 1920 р. став командиром 2-го куреня [6, с. 61].

До речі, командир Армії УНР під час Першого зимового походу Михайло Омелянович-Павленко називав чорних запорожців найкращою та найбільш дієздатною частиною українського війська. Ось що він, зокрема, писав про них у праці “Зимовий похід”: “Про Чорних запорожців треба говорити окремо: багато писалося та оповідалося про них недоброго, а чимало й гарного. (Командир полку полковник Дяченко; строевий помішник – полковник Броже). (...) Рідко яка частина в армії могла похвалитися такими бойовими трофеями, як Чорні, – десятки ве-

ликих і малих гармат, сотні кулеметів, тисячі бранців, про обози й згадувати не приходиться. Ніде не було більше забитих та пораниених у боях, як серед Чорних. Полковник Дяченко сам не раз був поранений” [4, с. 176 – 177].

Карліс Броже брав безпосередню участь у багатьох боях під час славновісного Першого зимового походу Армії УНР. Не раз виявляв зразки героїзму та винахідливості – у боях за м. Золотоношу (5 лютого 1920 р.) [1, с. 73], с. Устя біля м. Бершаді (6 березня 1920 р.) [1, с. 86], м. Вознесенськ (15 квітня 1920 р.) [2, с. 207], м-ко М'ястківку (4 травня 1920 р.) [1, с. 115] та багато інших населених пунктів України. За участь у Зимовому поході нагороджений Залізним хрестом УНР.

Під час бою за с. Устя запорожці “від полонених довідалися, що в районі м. Бершаді стояв II Галицький корпус, який нібито разом з москалями налічував 12.000 чол. Отже, думати про атакування м. Бершаді не приходилося. Проте полк. Дяченко на світанку 6.ІІ рушив з полком на м. Бершадь. Всіх здивував цей намір командира, але йому так вірили козаки, що ніхто не мав сумнівів щодо успіху операції” [1, с. 86].

Командир полку Чорних запорожців Петро Дяченко згодом розповідав про деталі цієї блискучої операції, під час якої не було пролито жодної краплі братньої української крові: “Перед світанком полк підійшов до с. Устя, що за 8 км від Бершаді. Біля села полк затримався. Викликав обох командирів куренів. По короткій нараді поручник Броже із 2-м куренем рясно пішов у село, а за ним решта полку кроком. Поручник Броже реабілітувався за Золотоношу: без жодного стрілу обеззброїв курінь піхоти, батарею та кулеметників. Галичани чекали ворога, бо застави були виставлені, але, не дочекавшись, послули сном праведників. Завдяки цьому, не пролившись ні краплі братньої крові, полк добув те, про що мріяв, – гармати. Полк узяв 4 гармати, 4 гарматні скрині з набоями, 2 важких кулемети («Шварцльозе». – *Ред.*), 15 возів і понад 120 коней. Наказав Галичанам вишикуватися і запропонував перейти до нас. До 50 стрільців погодилися стати козаками, переважно гармаші, як видно, не хотіли кидати гармат, а решта залишилася. Наказав не виходити, поки полк перебуватиме в селі” [2, с. 69]. За іншими даними, “полк здобув 2 гармати (2 були зіпсуті), 88 коней та 6 кулеметів і вирушив в напрямку на Гайворон” [1, с. 86].

Із 28 серпня до 7 жовтня 1920 р. (під час лікування пораненого полковника П. Дяченка) Карліс Броже виконував обов'язки командира полку [6, с. 61].

“Полк перейняв поручник Броже, – зазначав у своїх мемуарах командир полку Чорних запорожців Петро Дяченко, – мій заступник. Броже, за національністю Латиш, одного випуску військової школи зі мною, якого я під Проскуровом підібрав по його хворобі на тиф. Довший час поручник Броже їздив за полком і аж у Зимовому поході став командиром 2-го куреня, а по підході сотника Божка – моїм заступником. Добрий старшина, але не знав української мови, з чим не мірилися козаки” [2, с. 107].

Є, втім, і інші свідчення. Латиш намагався уникати російської, якої не любив, і намагався говорити українською. Козаки посміювалися над його спробами, однак любили й поважали командира за хоробрість та уміння керувати боєм. Йому справді неодноразово доводилося командувати Чорними запорожцями під час переможних боїв, як-от 30 травня 1920 року в бою проти більшовиків поблизу с. Вербки (нині село у складі Тульчинського району Вінницької області). Тоді, за спогадами очевидця, “гаряче було москалям не так від травневого сонця, як від вогню Чорних пластунів та від влучної стрілянини гарматчиків” [7].

“Броже – латиш за походженням – хоч і був свято переконаний,

що сам балакає по українськи, мовою українською не володів, а лише російською, якою балакав з латишським акцентом, вставляв поодинокі українські слова. А поручник не любив російської мови! Тому він і при тому допиті селянина перервав його цілком поважною заввагою: «Дядька! Што ж ти палакаєш па масковськи? Палакай со мной как я – на рїтнай мове». Веселий сміх козаків не образив поручника, бо він добре знав, що його Чорні любили і поважали за неустрашимість у атаках і добре уміння керувати боєм” [Петро Дорошенковець. Поміж Чорними (Український Робітник (Торонто). – 1937. – Ч. 48. – 3 грудня. – С. 3)] [7].

Латиш успішно командував полком. Про це свідчить, зокрема, і визволення від більшовиків 25 вересня 1920 р. м. Проскурова, населення якого вітало Чорних запорожців квітами [2, с. 115].

Під час передачі полку полковникові Петру Дяченку генерал Михайло Омелянович-Павленко висловив подяку Карлісу Броже і наказав представити його до підвищення в наступний ранг [5].

Після загального наступу Армії УНР, що розпочався 15 вересня 1920 р., “події мінялися як в калейдоскопі, й накінець 18-го жовтня 1920 р. ворог остаточно був зломаний (під Летичевом. – *Авт.*) і Запорозжці попрямували далі на Літин. В авангарді дивізії йшов 1-й кінний полк Чорних Запорозжців під командою поручника Броже, який заступав раненого в боях на Дністрі полковника Дяченка” [3, с. 14].

Похідним маршем ішов полк шляхом на Літин у полковій колоні. Дорогою на Літин командант полку поручник Броже вирішив завітати у с. Багринівці, де, за словами місцевих селян, перебувала щонайменше бригада червоних.

Під покровом темряви козаки, розділившись на групки по 3 – 4 особи, рушили по хатах і почали витягати переляканих несподіванкою комуністів. До речі, в одній із хат вдалося навіть вилоти переляканого червоного комбрига (на жаль, тому вдалося невдовзі втекти) [3, с. 14 – 15].

“Наслідки нічного наскоку Чорних Запорозжців на Багринівці, – пригадував пізніше сотник Борис Монкевич, – були досить показні. Окрім відкинення ворога, майже без втрат з боку Запорозжців, аж до Літина, полк захопив багато полонених, кілька кулеметів, масу рушниць, гурт худоби й величезний, в 100 фір, обоз з майном. Крім того, полк набув значну кількість верхових коней, що було найціннішим для нього.

Втрати полку – 2 козаки забиті і один ранений. Багато полонених одразу попросилося, щоби їх прийняли до полку. Прийняли тільки українців і татар, яких залічили до пластунського курня” [3, с. 16].

23 грудня 1920 р., після завершення бойових дій Армії УНР проти червоних, Карліс Броже виїхав до Латвії.

10 квітня 1921 р. вступив на службу до Міністерства внутрішніх справ Латвії, був начальником 1-ї дільниці поліції Валмієрського повіту. 3 червня 1935 р. – начальник 2-ї дільниці поліції в Ризі [6, с. 61 – 62]. 1932 року був нагороджений орденом Трьох Зірок Латвійської Республіки [5].

Принагідно зауважимо, що сотник Армії УНР Борис Монкевич у 1933-му зі щемливими нотками згадував побратима: “Поручник Броже!.. Де він тепер цей хоробрий лотиш, цей благородний лідзар-чужинець, який бився в наших рядах за визволення України з лабет червоної Москви. Говорять, що він тепер є начальником повіту в своїй вільній і незалежній Латвії. І напевно так добре тепер керує повітом, як колись керував полком Чорних Запорозжців” [3, с. 14].

6 липня 1940 р., після окупації Латвії російськими військами, звільнився з поліції за власним бажанням [6, с. 62]. Невдовзі Карліс Броже був заарештований каральними органами і розстріляний

РІШУЧИЙ СИН ОТАМАНА ГЛАДЧЕНКА

Цю розповідь плануємо опублікувати в книзі Романа Коваль і Юрія Юзича “Діти у Визвольній війні”...

...Навесні 1919 р. отаман Трифон Гладченко, сховавшись під чужим прізвищем, став “червоним” комендантом станції Чаплине. “Більшість москалів, що звертались до нього як коменданта, він розстрілював, ніби за зраду революції. Часом десятки розстріляних лежали під великим будинком депо”. Ці розстріли спричинили підозру, і Гладченко мусив зникнути.

За місяць він уже працював конторником на іншій станції...

Якось, коли він відпочивав удома, а дружина поралась по господарству, рипнули двері й до хати увійшло троє.

– А-а-а, вот кагда ми тебя наші, – радісно сказав один.

– Пусть перед смертю виспїтся, – пожартував інший і, не звертаючи уваги на дванадцятилітнього хлопчика, який тихо бавився в хаті, поліз до столу, шукаючи документи та зброю.

Несподівано малий козак, вихопивши в батька з-під голови маузер, почав стріляти. І стріляв добре: двоє червоних, смертельно поранені, впали на підлогу. Лише одному пощастило вискочити з хати.

Батько від пострілів прокинувся, схвилювано поцілував сина:

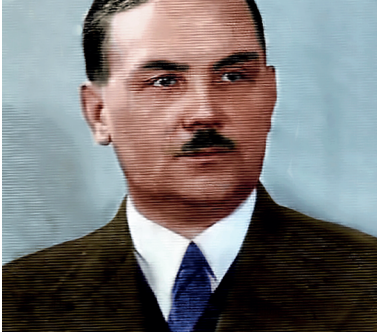
– Молодець, синку, так їм і треба!

Все ество отамана бриніло від щастя життя і бажання помсти.

– Треба тікати! – така була думка дружини.

Збентежена смертельною небезпекою, що нависла над її родиною, вона раз за разом повторювала:

“ПОДЕБРАДСЬКИЙ ПОЛК” АРМІЇ УНР

1941 року. Точна дата смерті героя, доля якого єднає історію боротьби за незалежність України і Латвії, на жаль, невідома.

Героїчний життєвий чин латisha Карліса Броже є ще одним яскравим свідченням братерського дружби та взаємодопомоги народів Балтії та України в боротьбі як із білими, так і червоними московськими колонізаторами.

Костянтин ЗАВАЛЬНЮК, Державний архів Вінницької області

Портрет Карліса Броже намалював Василь Перебийніс.

Джерела та література:
1. *Доценко Олександр*. Зимовий похід (6.XII.1919 – 6.V.1920). – К.: Видавництво імені Олени Теліги, 2001. – 376 с.
2. *Дяченко П.* Чорні запорожці. Спомини командира 1-го кінного полку Чорних запорожців Ар-

– Що ж тепер буде?! Що ж тепер буде?!

– Нічого! Пронесе! – твердо відказав Трифон Гладченко.

Та не даремно хвилювалася вірна дружина: вже за кілька хвилин відділ червоних обсадив подвір'я.

– Сдавайтесь! – кричали з-за рогу червоні окупанти, боячись, однак, близько підходити.

Відповіддю їм були постріли.

Бій тривав, аж доки не стемніло. Нарешті стрілянина ущухла...

Під ранок, проклавши собі дорогу гранатами, родина Гладченків зникла.

Роман КОВАЛЬ
Джс.: Коваль Р. Любов і ненависть Трифона Гладченка // Коваль Р. Багрянні жнива Української революції. Видання друге, виправлене і доповнене. – Київ: Діокор, 2006. – С. 232 – 233 та вказані там джерела.

ЖАБКО-ПОТАПОВИЧ Левко Савович (18.06.1890, м. Чигирин, тепер Черкаської обл. – 18.11.1975, м. Вільмінгтон, шт. Делавер, США). Учитель, військовий і релігійний діяч, поет; учитель Проскурівської жіночої гімназії, персональний ад'ютант командувача Окремого корпусу кордонної охорони Олександра Пилькевича (1920), редактор журналу “Післанець правди”, президент Всеукраїнського євангелістсько-баптистського братства; звання – сотник Армії УНР.

ГОРБАТЕНКО Іван Семенович (22.06.1895, м-ко Веркіївка, тепер с. Вертіївка Ніжинського р-ну Чернігівської обл. – після 07.1924). Хорунжий 1-ї Сірої дивізії, сотник 6-ї Січової дивізії Армії УНР.

Роман КОВАЛЬ, Віктор МО-РЕНЕЦЬ, Юрій ЮЗИЧ
Енциклопедія Визвольної боротьби “Подебрадський полк” Армії УНР”
Цифрова колоризація – Тарас Гладенький.

мії УНР // Упорядник і редактор Р. Коваль. – Київ: Стікс, 2010. – 448 с.

3. *Монкевич Б.* Нічний наступ Чорних Запорозжців на с. Багринівці // Літопис Червоної Калини. – Львів, 1933. – Ч. 10. – Жовтень. – С. 14 – 16.

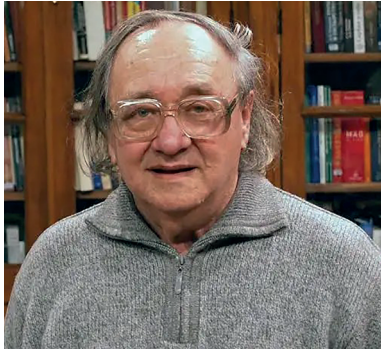
4. *Омелянович-Павленко М.* Зимовий похід. – Каліш: Друк. вид-ва “Чорномор”, 1934. – 192 с.

5. *Печерський Антон*. Бойовому братерству України та Латвії понад століття: Карліс Броже // <https://armyinform.com.ua/2022/11/14/bojovomu-braterstvu-ukrayiny-ta-latviyi-ponad-stolittya-karlis-brozhe/>.

6. *Тинченко Я.* Офіцерський корпус Армії Української Народної Республіки (1917–1921). Книга 1. – К.: Темпора, 2007. – 536 с.

7. *Юзич Юрій*. Переможний бій Чорних Запорозжців під командою латвійки Карліса Броже // <https://www.istpravda.com.ua/articles/2020/05/30/157590/>.

ВАЛЕРІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ ШЕВЧУК (20.08.1939, ЖИТОМИР – 6.05.2025, КИЇВ)

Україна залишилася без Валерія Шевчука, одного з полісько-житомирської плеяди. Це страшна й непоправна втрата. Бо він – чи не останній Великий Письменник. Бо він розкривав таємниці літописів, легенд і казок, співчуваючи волхвам і язичництву. Бо він дружив з українськими аріософами. Тримав на собі цілі брили XVI – XVIII століть, відкриваючи не-

знану доти героїчну поезію Українського середньовіччя й бароко.

Бо його дослідження “Енеїди” Котляревського стояли на голову вище неаналітичних політизованих міркувань радянських айзенштоків.

Бо він однаково легко писав казки, підліткову прозу, магичний реалізм, середньовічний трилер і філософські романи.

Він був світлим і дуже добрим і ніс у собі те добро, випромінював його через кожен свій рядок.

Він чув шепіт трави, через який говорять століття, він відчував біль древлян і жагу борні козаків. Від суетного світу він ховався в архіви, латиницю, староукраїнську й старопольську. Він як ніхто заслуговував на екранізації – і майже їх не мав. Він як ніхто заслуговував на Нобелівську премію – і так і не був на неї висунутий, бо політика була йому чужою, вислужуватися не мвів і не хотів, а в Четвертій і

П'ятій республіках свідомо зрощували сучукрлітівський бур'ян. Ті, кому було мило бубабукання, його не читали, а в сучукрлітераторів він викликав заздрощі й нестримне бажання наслідувати, бодай прикинутися таким – а вони не могли.

Він такий був один. І тепер його не стало. П'ята республіка не помітить його відхід у Вирій, заклопотана тиражуванням графоманії в уніформах і бронезилетах, знесенням пам'ятників подіям XVIII століття і здиранням меморіальних дошок, хаотичним перейменуванням вулиць і співом недоолугих речівок. Не помітить соцмережний загаль, який переживає, чи достатньо він толерантний і чи правильно продемонстрував дозволений патріотизм. Зате помітять Боги...

Костянтин РАХНО, доктор історичних наук

ХОЧЕШ ЗБЕРЕГТИ СВОЄ ЩАСТЯ – НЕ ВИХВАЛЯЙСЯ НИМ

1. Говори ясно, мовчи красномовно.
2. Не чекай вдячності від несправедливих, несправедливі невдячні.
3. Пам'ятай про смерть, але жити не забувай.
4. Думай неквапливо, вирішуй рішуче, дій швидко.
5. Менше говори, більше слухай; більше слухай – і більше дізнаєшся.
6. Не жалій себе, жалість принижує.
7. Шануй батьків, цінуй друзів, поважай тих, хто уважний до тебе.
8. Зі своєю совістю треба жити в мирі, тому вчіться з нею домовлятися.
9. Стань тим, чий погляд цікавий, – ними обов'язково зацікавляться.

10. Не отримавши, що хочеш, бери, що можеш.
11. Заповни світ світом своєї мрії!
12. Не сперечайся з історією, суперечки з історією недоречні.
13. Не женись за славою слідами класиків.
14. Підключайте свій розум і дух до енергетики Великих ідей.
15. Хочеш зберегти своє щастя – не вихваляйся ним.
16. Обстоюючи свою правду, не підкреслюй своєї правоти.
17. Коли відчуваєш відчай, зроби щось відчайдушне.
18. Думай про те, як досягти успіху, думай і про те, як стати гідним його.

19. Плануючи свої дії, не забувай, що і в Бога Свої плани на тебе.
20. Стережись боягузів, особливо в час небезпеки.
21. Не ховайся від себе за чужими спинами.
22. Ніколи не виправдовуйся – якщо хочеш мати репутацію сильної людини.
23. Усі історичні шляхи Росії ведуть у глухі кути історії.
24. Виправдано все, що утверджує нашу Правду.
25. Справедливо все, що примножує нашу Силу.

Андрій КОВАЛЬ, історик

ДІД КАРБАЛА ПОМАНДРУВАВ ДО ЧОРНОЛІСЬКОГО ПОЛКУ ПИЛИПА ХМАРИ

10 червня 2011 р., під час вшанувань отамана Хмари у Цвітній, дід Карбала сказав мені, що хоче померти членом Історичного клубу “Холодний Яр”, тож і подав заяву до нашого товариства.

І от мрія здійснилася... Сумна звістка із Цвітної розбила моє серце.

Олександр Ромащенко прийшов у світ 26 березня 1939 р. в с. Цвітній – родинному селі Пилипа Хмари. Батько Павло допомагав отаманові – годував та переховував його козаків, може, й сам брав участь в акціях, але про це синові не розповідав.

Дядько, Федосій Арехтович Бойко, 1890 р. н., гончар, був у загоні Хмари. Це саме про таких гончарів розповідав Юрій Горліс-Горський: “Цвітнянські гончарі розвозили кіньми свої вироби на продаж по теренах Київської, Херсонської, Полтавської губерній, заїжджали аж на Поділля, водночас виконуючи роль розвідників”.

ЧЕРЕЗ “НОВУ ПОШТУ” МОЖНА ПРИДБАТИ

Книжки можна придбати через “Нову пошту”, попередньо переклавши кошти на ФОП Р. М. Ковалю: Приватбанк, 5169 3305 3001 3009.

Якщо це пожертва, то просимо переказувати на картку Романа Миколайовича Ковалю: Приватбанк, 4149 6090 2566 1630.

Як перешлете кошти за книги, просимо вислати квитанцію на вайбер (+38066-211-41-85) або на телеграм (+38067-726-30-36) або на електронну адресу kovalroman1@gmail.com

Також просимо вказати, куди і кому вислати книжки. І чи підписувати їх.

Ось ціни без вартості пересилки:

“Таємниця отамана Зеленого” Романа Ковалю – 250 грн.

“Це було давно” Юрія Горліса-Горського – 150 грн.

“Шляхетні серця” Романа Ковалю – 250 грн.

“Самостійна Україна” Миколи Міхновського – 300 грн.

“Філософія сили” Романа Ковалю – 150 грн.

“Український націоналізм” (упорядник О. Однороженко) – 395 грн.

“Тарас Силенко, співець не-примиримої України” – 300 грн.

“Полковник Болбочан” Р. Ковалю і Ю. Юзича – 350 грн.

“Жінки у Визвольній війні: історії, біографії, спогади. 1917 – 1930” Романа Ковалю – 400 грн.

“Микола Міхновський: спогади, свідчення, документи” Р. Ковалю і Ю. Юзича – 700 грн.

“Батькам скажеш, що був чесний” Романа Ковалю – 400 грн.

І серце вже не наповниться радістю, що такі діди є по селах...

Цвітна – козацьке село, входило до земель Війська Запорозького. Жителі його не знали панщини. У середині XVII століття тут жили реєстрові козаки, які брали участь у походах Богдана Хмельницького. У 1740 – 1760 роках Цвітна стала одним із центрів формування гайдамацьких загонів під керівництвом отамана Семена Неживого.

На старості дід Карбала вистриг собі чуба, і з радістю показував його нам – щоб ми не забували, що він козацького роду.

Востаннє ми бачилися торік 5 жовтня. Він прийхав на Покрову в Холодний Яр, щоб разом з нами урочисто відкрити меморіальну дошку на Мотрині монастирі.

І сказав кілька слів до громади. На жаль, уже був він слабенький, хоч і намагався жартувати. Ми востаннє пригорнули його до себе – і Леся Островська, і Богдан Легоняк, звичайно ж, і я.

Любимо! Пам'ятаємо! Дякуємо за радість, яку Ви нам дарували! Поховали козака Карбалу 9 травня 2025 року в рідному селі. Цвітнянським козакам слава!

Від імені Історичного клубу “Холодний Яр” і редакції газети “Незборима нація”

Роман КОВАЛЬ

На світлині – сл. пам. дід Карбала і сл. пам. Олег Куцин. Вшанування отамана Пилипа Хмари. Село Цвітна.

“ЛИЦАРІ ЧЕСТІ І ЧИНУ”

16 – 18 травня 2025 р. в Холодному Яру відбулася виставка заслуженої художниці України, козацьки Історичного клубу “Холодний Яр” Марини Соченко. Виставка присвячена вшануванню пам'яті героїв російсько-української війни. У центрі експозиції – картина “Буде тобі, враже, як Україна скаже”, що символізує перемогу добра над злом. Величезним напруженням волі деміург України вбиває підступного московського змія на тлі палаючої москви, поборює сили зла, разом з мужніми і безстрашними українськими воїнами на землі та ангелами на небі. На виставці представлені портрети полеглих героїв, які з Майдану пішли захищати Україну і полягли в боротьбі за неї. Це майданівці – рухивець Валентин Добрий (загинув під м. Авдіївкою), Андрій Іванов (один із засновників батальйону “Донбас”), Максим Харченко (загинув під м. Іловайськом); Артур Лі (загинув у Луганському аеропорту), азовець Денис Денисюк (загинув у Широкиному), “кіборг” Андрій Грицак, всесвітньо відомий співак і воїн Василь Сліпак, комбат батальйону ОУН Микола Коханівський... Іхня кров свята. Пам'ять про них вічна. Вони вписані золотими літерами в нашу історію, бо ж “Немає більшої любові, як віддати життя за свого ближнього”.

Виставка демонструвалася під час XXX вшанувань героїв Холодного Яру – 16 травня в Кам'янському будинку культури (Черкаський р-н), 17 – 18 травня – на хуторі Буда (село Мельники). А ще Марини Соченко, мама двох воїнів, Мирослава і Любомира, намалювала дев'ять портретів учасників Визвольної боротьби, які приїхали на вшанування героїв Холодного Яру.

Щира подяка славній Марині Соченко!

Історичний клуб “Холодний Яр”

ПАМ'ЯТЬ ПРО ГЕРОЇВ ВИХОВУЄ

Нещодавно трапилася щаслива нагода придбати підбірку літератури для поповнення бібліотечних фондів м. Погребища, що на Вінниччині. Чільне місце в списку посідають книги Романа Ковалю.

Алла ПРУСАК

СПОГАДИ ЧЕКІСТА СВИНАРЕНКА

“В селі під Юзівкою (майбутній Донецьк. – Ред.) ми побачили на тині замість звичних глециків на кілках шістнадцять голів.... Це був загін із шістнадцяти надійних комсомольців та комісарів та чекістів, які відправи-

лися в халяцьке село збирати продподаток та розстрілювати заручників...” Було це 1921 року...

Дмитро БІЛИЙ, доктор історичних наук

Редактор Роман Коваль

**Верстка Анна Воловник
Коректор Надійка Овчарук**

**Інформаційне забезпечення Микола Владзімірський,
Владислав Карпенко,
Надія Віннік**

Технічний директор Максим Селюзкін

Адреса для листування 03049, Київ, вул. генерала Геннадія Воробйова (Курська), буд. 202, пом. 14. Тел./факс: 242-47-38 kovalroman1@gmail.com ФБ: Roman Koval

Редакція залишає за собою право редагувати та скорочувати тексти. Наклад 1500 примірників.

Видруковано 29.05.2025 р. ТОВ “Прес Корпойшн Лімітед” Номер замовлення 25 89 04

Ідентифікатор медіа: R30-03637

Засновник Роман Миколайович Коваль

КНИЖКОВА КРАМНИЦЯ “ОТАМАНІЯ”

Книги Історичного клубу “Холодний Яр” можна придбати через крамницю “Отаманія”. Ось тут: <http://otamania.in.ua>

Сердечно дякуємо за підтримку газети “Незборима нація”!

Ігор СМЕТАНСЬКИЙ (м. Калуш) – 400 грн

Іван КАЧУРИК – 400 грн

Олександр РИЖЕНКО (Київ) – 3000 грн.

НЕЗБОРИМА НАЦІЯ

Наш індекс – 33545.

Індекс 87415 – для передплатників Донецької та Луганської областей.

Ціна 152 грн.

Часопис ОУН.

Передплатний індекс 30504. Ціна 432 грн.

[HTTP://NEZBORYMA-NACIYA.ORG.UA/](http://nezboryma-naciya.org.ua/)

“Незборима нація” – газета для тих, хто хоче знати історію боротьби за свободу України